

Hamidîlik ve hakperestlik

Bir tarihî hadiseyi doğru anlayıp sıhhatli bir şekilde yorumlayabilmek için, evvelâ o hadise ile ilgili bilgilerin tamamına, hiç olmazsa ekserisine vâkıf olmak gerekiyor. Aksi halde hem yanılır, hem de yanıltırız ki, başkasını yanıltmanın vebâli bâzan çok ağır olur.

Mesuliyet hissi, dâvâ hassasiyeti, kişiyi daha dikkatli davranmaya sevk eder.

Bu tarz bir his ve hassasiyeti taşımayanlar ise, patavatsızca hareket ederler. Tuzları kurudur. Aklına eseni söylemekten, sathi bir nazarla derlediği bilgi kırıntılarını etrafa saçmaktan çekinmezler.

Bu gibi kimselerin faydadan çok zararı dokunur, etrafa. Tıpkı, güzelim mobilya takımlarını parçalayıp bunları kilo (çeki) ile satan oduncu misâli...

Oduncu, keresteci, mobilyacı farkı

Evet, tarih yorumcusu, bir mobilya ustası gibi nâzik ve hassas davranması gerekir. Mobilyacı, aynı zamanda bilgi ve birikim sahibidir. Tecrübeli ve sabırlıdır. Elindeki malzemeyi en iyi, en güzel, en san'atlı şekilde kullanarak, başkasının istifadesine sunmaya çalışır.

Sathî ve zahirî bir nazarla bakıldığında, oduncu, keresteci ve mobilyacı arasında benzer irtibat noktaları bulunabilir. Ancak, gerçekte bu meslek sahipleri arasında çok büyük farklar var.

Meselâ, bir ağaç gövdesi, oduncunun elinde on liralık bir kıymet kazanırken, aynı ağaç kerestecinin elinde yüz lira, mobilyacının elinde ise bin lira kıymet kazanır.

Hatta, mobilyacılığın da çok farklı dereceleri vardır ki, eserin kıymetini emek ve ustalık maharetinden anlayanlar bilir.

Hamidîlik sıtması

Son zamanlarda Sultan Abdülhamid merkezli fikir serd edenlerin sayısında bir artış gözlemleniyor. Bunların bir kısmı, konuya özellikle Bediüzzaman Said Nursî'yi de dahil etme çabası içinde görünüyor.

Hemen ifade edelim ki, bunca fikir sahipleri arasında “mobilyacı hassasiyeti” ile hareket edene maalesef rastlayamadık.

Çoğu, meseleye ya oduncu, ya da keresteci mantığıyla bakıyor.

Sultan II. Abdülhamid'e düpedüz düşman nazarıyla bakanları bir tarafa bırakalım. Ona dostça yaklaşanlara bakalım.

Bilirsiniz ki, dostun da akıllısı, erdemlisi, hakperest olanı makbuldür. Akılsız, dengesiz, tarafgir tabiatlı dostlar, en az düşman kadar zarar verir.

Bunlar, Sultan Abdülhamid'i övelim derken, aslında zımnen yeriyorlar. Sultan'a bağlı veya tabi olmayanları yerelim derken de, aslında hak ve hakikati yerenlerin durumuna düşüyorlar.

Buna gerçek anlamda "Sultan Abdülhamid dostluğu" denemez; olsa olsa buna "Hamidilik sıtması" denir. İşte, bu "Hamidilik sıtması" nüksedenlere bakıp görüyoruz ki, bunların çoğunda Sultan Abdülhamid'e karşı Bediüzzaman Hazretlerinde bir hata, bir yanlış arama saplantısı var.

Ellerinde ciddiye alınabilecek hiçbir delil olmadığı halde, meselâ diyorlar ki: "Said Nursî, başlangıçta Sultan Abdülhamid'e karşıydı. Onun Mutlakiyet idaresini istibdat şeklinde görüyordu. Sonradan nedamet etti, yaptığı hatadan pişmanlık duydu, bir bakıma Abdülhamid'den özür dilemiş oldu."

Bu saçma fikirde inat edenlerin ileri sürdükleri yegâne gerekçe, muhterem Mustafa Sungur'un hatırasından naklettikleri Üstad Bediüzzaman'ın güyâ şu sözüdür: "Keçeli Said, sen şefkatli bir padişaha müstebit diye itiraz etmiştin. Onun cezası olarak şu dehşetli istibdadın cezasını çek bakalım."

Evvelâ: Böyle bir söz, Nur Külliyyatına dair hiçbir eserde geçmiyor.

İkincisi: Nakledilen söz doğru kabul edilse dahi, Said Nursî'nin, Sultan Abdülhamid'in şahsından ziyade takip ettiği siyaset şekline itiraz ettiği ve onun devr-i siyasetini "zayıf istibdat" şeklinde tarif ve tavsif ettiğini, bundan da asla nedamet etmediği su götürmez bir gerçektir. (Bkz: İki Mekteb-i Musibetin Şehâdetnânesi, üstelik Mukaddime'nin ilk cümlesi.)

Üçüncüsü: Said Nursî'nin daha sonraki "şiddetli istibdat"tan söz etmiş olması, Sultan Abdülhamid'in "zayıf istibdat" siyaseti ortadan kaldırmaz ve onu bu cihetiyle mâsum göstermez. Tıpkı, Cumhuriyet devrindeki "mutlak istibdat"ın, İttihat-Terakki hükümetinin "şiddetli istibdat"ını ortadan kaldıramadığı gibi...

Dördüncüsü: Said Nursî'nin eski ve yeni eserlerinin tamamı meydandadır. Bunların hiçbirinde Sultan Abdülhamid'in şahsına yönelik hakaretamiz bir sözü yoktur. Dolayısıyla, kalkıp özür dilemeyi gerektirecek bir sebep de yoktur. Ancak, bu eserlerin tamamında gördüğümüz Sultan Abdülhamid devri siyasetini tenkit eden sözler, aynen olduğu gibi duruyor. Bu hususta en ufak bir tereddüdü bulunanlar, 1958'lerde bizzat Üstad Bediüzzaman'ın kontrolünden geçtikten sonra basılan Tarihçe-i Hayat isimli eserin ilgili bölümlerine bakabilirler.

Bir sonraki yazıda, Said Nursî'nin İstanbul'a geliş mâcerasına değinmeye çalışalım.